

DOĞU KARADENİZ BELEDİYELER BİRLİĞİ

**31 MART 2024 SEÇİMLERİ
SONRASI
BELEDİYELERCE
YAPILMASI GEREKEN
İŞ VE İŞLEMLER**

Mehmet ŞENTÜRK – Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri

31 Mart 2024 Mahalli İdareler Genel Seçiminden Sonra Yapılacak İlk Belediye Meclis Toplantısı:**I- GİRİŞ:**

Ülkemiz de mahalli idareler seçimlerinin biri daha 31 Mart 2024 Pazar günü yapılacak. Yapılacak mahalli idareler genel seçimiyle belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, il genel meclisi üyeleri ile köy ve mahalle muhtarları yeniden seçilecektir.

Seçimin yapılmasından itibaren, mahalli idarelerin başkan ve meclis üyelerinin göreve başlaması ve göreve başlamalarını takiben yerine getirecekleri öncelikli görevlerin neler olduğunu ortaya koymak amacıyla bu yazımız kaleme alınmıştır.

Burada yer verilen hususların bir kısmı yazılı hukuki metinlerde yer almasına rağmen, bir kısmı teamüllere göre değerlendirilmiştir. Bunun yanında, bazı bir kısım önerilerimiz ise, mevzuatın belediye başkanlarına yüklediği görevlerin alt yapısını oluşturması hasebiyle burada konu edilmiş, güçlü bir yönetimin alt yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu yazımız, seçilen belediye başkanı ve meclis üyelerinin yanında belediyelerimizde bu işlemleri takip edecek olan görevlilerimiz içinde bir başvuru kaynağı olacaktır.

II- BELEDİYE BAŞKANININ SEÇİMDEN SONRA YAPACAĞI ÖNCELİKLİ İŞ VE İŞLEMLER:

5393 sayılı Belediye Kanununun 37. maddesinde belediye başkanının belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olduğu belirtilmekte ve 38. maddede görev ve yetkileri sayılmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, Belediye Başkanlarının seçimleri müteakip öncelikle gerek kanunen ve gerekse bürokratik olarak yerine getirmeleri gereken işlemler mevcuttur. Bunun yanında, bizim önerebileceğimiz, yazılı kurallara tabi olmayan ancak konulara ve kuruma vakıf olmalarında fayda olacağına inandığımız bilgileri de aktarmaya çalışacağız.

Belediye Başkanının Kanunen ve Bürokratik Olarak Yapması Gereken Öncelikli İşler:

- 1- Seçim sonuçlarının ilanını müteakip, bağlı bulunduğu seçim kurulundan mazbatasını almak.
- 2- Göreve başlayan belediye başkanının öncelikle yapacağı işlerden bir tanesi, belediye mührünü bir tutanakla teslim almaktır.
- 3- Göreve başlamasından sonra, mazbatasının fotokopisini bir yazı ekinde Mülki Amirlik Makamına ileterek göreve başladığını bildirmek yapılacak diğer işlemlerden bir tanesidir.
- 4- Belediyenin üyesi bulunduğu mahalli idare birliklerinin tespiti ve eğer üye olunan birlik varsa belediye meclisinin ilk toplantı gündemine birlik meclisinde yer alacak üyelerin seçimi maddesinin konması ve seçimler konusunda gerekli titizliğin gösterilmesi gerekmektedir. (Bu konu aşağıda detaylandırılmıştır.)

Belediye Başkanının Kanuni Bir Zorunluluk Olmadan Yapması Tavsiye Edilen İşler:

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, seçilen belediye başkanlarımızın Kanunen yapmakla mükellef olmadıkları ancak, gerek kuruma hâkim olmak, gerekse görevleri boyunca olaylara ve işlemlere daha iyi hâkim olabilmek açısından yapmalarını önerdiğimiz bazı hususlar bulunmaktadır. Aşağıda belirteceğimiz hususları, sadece ilk defa seçilen belediye başkanlarının değil, esasında tüm belediye başkanlarının yapmalarının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Bu açıdan bakıldığında yapılacak olan mahalli idareler seçimlerinden sonra seçilen belediye başkanları öncelikli olarak:

1- Seçim kurulundan mazbatasını aldıktan sonra mevcut belediye başkanı ile irtibata geçerek devir teslim zamanının karşılıklı olarak belirlenmesi; Belediye başkanlarının görev devir tesliminde yazılı bir kural bulunmamaktadır. Ancak genel nezaket kuralları ve bu güne kadar gelen güzel uygulamalar örnek alınarak küçükte olsa bir devir teslim töreni yapılması uygun olacaktır.

2- Mevcut başkanca düzenlenecek devir teslim törenine icabet ederek, başkandan belediye mührünün bir tutanakla teslim alınması;

3- Yapılacak olan ilk belediye meclis toplantısının gündeminin belirlenmesi;

4- Kanunen ödenme zorunluluğu bulunan (kesinti vs gibi) ödemeler haricindeki tüm ödemelerin geçici süreliğine durdurulması ve mali envanterin çıkarılması; Belediyenin hesabının bulunduğu bankaların ve hesap miktarlarının tespiti. (Mevcut tüm bankalara bir yazı ile sorularak Belediye adına açılmış tüm kayıtların istenmesi suretiyle) Belediyenin alacak ve borç (kamu kurumları, iller bankası, sosyal güvenlik kurumları, özel sektör vd.) durumunun tespiti;

5- Belediyenin gayrimenkul envanterinin tespiti, gerekli görüldüğü takdirde Tapu Müdürlüğüyle yazışma yapılarak tespiti;

6- Belediyenin kiraya verdiği gayrimenkulleri varsa bunların kira miktarları ve kiralalarının sona erme tarihlerinin tespiti;

7- Belediyenin üzerine tescilli araçlarının tespiti;

8- Belediyece ihale aşamasına gelmiş ve ihalesi henüz yapılmamış işlerin tespiti;

9- Belediyece ihalesi yapılmış, ancak sözleşme aşamasında olan işlerin tespiti;

10- Belediyenin devam eden yatırım faaliyetlerinin ve fiziki gerçekleştirme durumlarının tespiti;

11- Belediyenin personel yapısının tespiti

- Personel giderlerinin gelirlere oranı

- Memur sayısı

- Sürekli işçi sayısı

- Sözleşmeli personel sayısı

- Geçici işçi vize durumu, sayısı ve bütçedeki oranlarla uyumu.

12- Toplu İş Sözleşmelerinin değerlendirilmesi;

13- Kurumda yetkili işçi ve memur sendikalarının tespiti;

14- Mevcut teşkilat şemasının incelenmesi, görev ve yetkilerin net bir şekilde tespiti, düşünülüyorsa görev değişikliği yapılmıncaya kadar rutin işler haricinde inisiyatife dayalı işlerin belli bir süre bekletilmesi;

İşlerini yapacaktır.

III- YAPILACAK İLK BELEDİYE MECLİS TOPLANTISI:

5393 sayılı Belediye Kanununun 17. maddesinde; belediye meclisinin belediyenin karar organı olduğu ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluştuğu belirtilmekte, 18. maddede ise görev ve yetkileri sayılmaktadır. Belediye meclisleri, 5393 sayılı

Kanunun 20. maddesine göre, her ayın ilk haftası içinde ve önceden kararlaştırdığı günde toplanır. Buna karşılık 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 19'uncu maddesi belediye meclisinin seçimden sonra nasıl toplanacağını düzenlemiştir.

Belediye meclisi; 5393 Sayılı Belediye Kanununun 19. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 5. maddesine göre seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden, belediyede, meclis toplantısı için belirlenen yerde toplanır.

Seçimden sonra yapılacak ilk meclis toplantısı için 5393 sayılı Kanun'un 21'inci maddesindeki gibi meclis üyelerine bir duyuru ve ilan yapılması zorunlu değildir. Ancak, Kanunen toplanılacak gün belirlenmesine rağmen, hangi saatte toplanılacağına dair bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle, belediye başkanının toplantı gününü, saatini ve yerini belirten bir yazı ile meclis üyelerine hatırlatmasının uygun olacağını düşünmekteyiz. Aksi durumda meclis toplantısının günü, yeri ve saati tam anlaşılamayacak, kargaşaya yol açacaktır. Hatta belki de çoğunluk dahi sağlanamayacak, dolayısı ile divan oluşturulamayacak ve meclisin çalışmaları uzayabilecektir.

Kanaatimizce, gönderilen bu yazının kanuni zorunluluk olarak olması gereken gündemi de ihtiva etmesi ve normal meclis toplantısı çağrısı niteliğinde olması daha uygun olacaktır. Böylelikle, meclis üyelerinin önceden gündem hakkında fikir sahibi olmaları ve hazırlıklı bir şekilde toplantıya gelmelerine imkân sağlanmış olacaktır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi ne 5393 sayılı Belediye Kanununda ne de Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde yapılacak ilk belediye meclis toplantısının gündemine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 5. maddesinde ilk meclis toplantısında, Başkan tarafından meclisin en genç iki üyesinin geçici kâtip olarak davet edileceği, Başkanlıkça yoklama yapılarak salt çoğunluğun mevcut olup olmadığının tespit edileceği, sonra meclis, birinci ve ikinci başkan vekillerinin ve en az iki kâtip üyenin seçileceği, kâtip üyeler seçildikten sonra en genç iki üyenin (Geçici Kâtipler) yerlerini seçilmiş kâtip üyelere bırakacağı, ayrıca, bu toplantıda encümene üye seçimi, il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000 in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe komisyonuna, imar ve bayındırlık komisyonuna ve gerekirse diğer komisyonlara üye seçiminin yapılacağı belirtilmektedir.

Aksi görüşler bulunmakla beraber seçilen belediye başkanı ilk meclis toplantısının yapılacağı yeri, zamanı ve gündemi belirleyerek seçilmiş olan meclis üyelerine uygun bir yöntemle bildirmesi yönündeki kanaatimizi yukarıda zikretmiştik. Öte yandan meclis toplantı yer, saat ve gününün bildirilmesi başlı başına yeterli değildir. Çünkü seçilmiş olan meclis üyeleri bu toplantıda görüşülecek konularla ilgili olarak bir ön hazırlık yapmaları gerekecektir. Bu da ancak yukarıda belirttiğimiz gibi meclis toplantısı yapılmadan önce gündemin kendilerine bildirilmiş olmasıyla mümkündür.

Bazı fikir sahiplerine göre, meclis toplandığında meclis üyelerinin oylarına sunularak gündem oluşturulabilir. Bize göre böyle bir uygulamanın da sakıncaları bulunmaktadır. Şöyle ki; gündeme alınması meclis üyelerince önerilen konuların gündeme alınabilmesi için, önerinin toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edilmesi zorunludur.

Ayrıca meclis kanunen görüşmek ve karar almak durumunda olduğu bir gündem maddesini, gündeme almayı "ret" ederse; meclis fesih olma durumuyla karşı karşıya kalabilecektir. Bu ve bunun gibi sorunlarla karşılaşmamak, meclis üyelerinin meclis toplantısı öncesi ön hazırlık yapabilmeleri, meclis toplantısının sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için belediye başkanınca toplantı yer, gün ve saati ile birlikte gündemin de meclis üyelerine bildirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

İlk Meclis Toplantısında Gündem Şu Şekilde Oluşturulmalıdır:

1- Açılış ve Yoklama: Belediye Başkanınca en genç iki meclis üyesinin tespit edilip geçici kâtip olarak görevlendirildikten sonra yoklama yapılarak salt çoğunluğun mevcut olup olmadığı tespit edilir. Eğer çoğunluk sağlanmışsa gündem maddelerinin görüşülmesine devam edilir.

2- Meclis 1. ve 2. Başkan Vekillerinin Belirlenmesi: Belediye başkanınca yapılan yoklamada salt çoğunluğun mevcut olduğu tespit edildikten sonra gizli oyla Meclis 1. ve 2. başkan vekillerinin seçimi yapılır.

3- Meclis Kâtip Üyelerinin Belirlenmesi: İlk meclis toplantısında ikisi yedek olmak üzere en az dört kâtip üye iki yıl görev yapmak üzere gizli oyla seçilir. Seçim yapıldıktan sonra en genç iki meclis üyesi (geçici kâtip üyeler) yerlerini seçilmiş kâtip üyelere bırakırlar. Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Başkanlık divanı seçimi bu süre içinde tamamlanmaz ise 5393 sayılı Belediye Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca işlem yapılır. (Belediye Meclisinin feshi)

4- Belediye Encümen Üyelerinin Seçilmesi: İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç ve diğer belediyelerde, iki encümen üyesi seçimi yapılacaktır. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 20. maddesinde "Meclis, mahalli idareler seçiminden sonraki ilk toplantısında, üyeleri arasından gizli oyla Kanunda belirtilen sayıda encümen üyesini seçer. Seçilen bu üyeler gelecek yılın aynı ayına kadar görev yapar ve her yıl o ayda encümen seçimleri yenilenir." denilmek suretiyle belirtilen sayıda encümen üyesi seçimi yapılacağı ve seçilen bu encümen üyelerinin 2025 yılının Nisan ayına kadar görevlerini sürdürecekleri belirtilmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi belediye encümeninin üye sayısını ve bu üyelerin kimlerde oluşacağını düzenlemiştir.

Belediye encümenin üye dağılımı şu şekildedir;

İl Belediyeleri ve Nüfusu 100.000'in Üzerinde Olan Belediyeler 'de: Belediye Başkanı, Meclis Üyeleri arasından seçilen 3, Mali Hizmetler Birim Amiri ve birim amirleri arasından seçilen 2 kişi olmak üzere 7 kişiden;

Nüfusu 100.000 ve Aşağı Olan İlçe ve Belde Belediyelerinde: Belediye Başkanı, Meclis Üyeleri Arasından Seçilen 2, Mali Hizmetler Birim Amiri 1 ve Birim Amirleri Arasından Seçilen 1 kişi olmak üzere 5 kişiden oluşur.

Burada bilinmesi gereken bir husus, belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık edebileceği hususudur.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak ilgili birim amirleri, belediye başkanı tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.

5- Komisyonların Oluşturulması: 5393 sayılı Belediye Kanununun "İhtisas komisyonları" başlıklı 24. maddesine göre; belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plan ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır. Büyükşehir belediyelerinde bu komisyonlar en az beş en çok dokuz üyeden oluşturulur. Meclis, komisyonlara üye seçiminden önce kurulacak komisyonu ve üye sayısını belirler. Komisyonlar, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İhtisas komisyonlarına siyasi parti grupları aday gösterebileceği gibi, üyeler de o partiden aday olabilir. Birden fazla komisyonda görev almak mümkündür. Komisyonların toplam üye sayısının meclis üye tam sayısından fazla olduğu durumlarda komisyona üye veremeyen siyasi partilerin üyeleri ile bağımsız üyeler meclis kararıyla komisyonlarda görev alabilirler.

Denetim Komisyonu ise il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde her yılın Ocak ayı toplantısında oluşturulacaktır.

6- 2023 Yılı Faaliyet Raporunun Görüşülmesi: 5393 sayılı Belediye Kanununun 56. maddesinde "Faaliyet Raporu" nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur denilmektedir. Bu hükme göre belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plan ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu meclise sunar. Meclis faaliyet raporunu görüşerek karara bağlar.

Burada üzerinde durmamız gereken bir husus, başkanların değişmesi halinde de faaliyet raporunun görüşülüp görüşülmeyeceği yönündeki tereddüttür. Hâlbuki böyle bir tereddüte gerek yoktur. Faaliyet raporunun kesinlikle görüşülmesi gerekmektedir.

7- Üye Olunan Mahalli İdare Birliklerine Üye Seçilmesi: Eğer belediyeler her hangi bir mahalli idare birliğine üye olmuşlarsa, 5355 sayılı Kanunun 8. maddesi doğrultusunda birlik tüzüğünde belirtilen sayıda ve gizli oyla belediyeyi temsilen üye seçimini yaparlar. Belediye başkanları birlik meclisinin doğal üyesi durumundadırlar. Diğer üyeler ise seçilmiş olanlardır. Yalnız Belediyelerin üye oldukları Türkiye Belediyeler Birliği ile Sulama Birliklerinin Meclisi üyelerinin belirlenmesi farklı esaslara tabi olduğundan, bu birliklere üye olanlar (Türkiye Belediye Birliğine tüm belediyeler Kanunen üyedir.) meclislerinde herhangi bir belirleme yapmayacaklardır.

IV- BELEDİYE ENCÜMENİ:

Seçimlerden sonra belediye meclisinin ilk toplantısında görüşülmesi gereken gündem maddelerini saymış ve burada encümenin nasıl teşekkül edeceğini, kimlerden oluşacağını, sayılarının ne olacağını açıklamıştık. 5393 sayılı Belediye Kanununun 35. maddesinde, Belediye encümeninin, haftada birden az olmamak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanacağı, belediye başkanının acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabileceği hükme bağlanmıştır. Yapılacak ilk meclis toplantısının ardından encümen üyeleri bir araya gelerek yapılacak ilk toplantılarında encümen toplantısı gün ve saatini tespit etmelidir.

V- SONUÇ:

Bu makalemizde 31 Mart 2024 Mahalli İdareler Seçimlerinden sonra belediye başkanları, belediye meclisleri ve belediye encümenince yapılacak iş ve işlemleri anlatmaya çalıştık.

Çalışmamızda, sadece seçimlere münhasır olmak üzere gerekli olan hususlar dile getirilmiştir. Burada belirtilen hususlar dışında, gerek Belediye Kanunu ve gerekse diğer mevzuat çerçevesinde görüşülmesi gereken konular varsa, bu konularda hem meclis ve hem de encümen tarafından görüşülebilecektir.

31 Mart 2024 mahalli idareler seçiminin ülkemize barış ve huzur getirmesini, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni eder, seçilen tüm belediye başkanlarımıza görevlerinde başarılar dileriz.

Mehmet ŞENTÜRK
Genel Sekreter